

Współczesna Czechosłowacja

PRZEGLĄD OSTATNICH WYDARZEŃ

Wybory do Zgromadzenia Narodowego. Uchwałą z d. 21 września 1954 r. rząd Czechosłowacji ustalił datę wyborów do nowego Zgromadzenia Narodowego i do Słowackiej Rady Narodowej na niedzielę, 28 listopada.

W ostatnich dniach października odbyło się 85 posiedzenie plenarne dotychczasowego Zgromadzenia Narodowego, na którym przewodniczący Zgromadzenia Zdeněk Fierlinger złożył sprawozdanie z dotychczasowej sześciolatniej działalności Zgromadzenia Narodowego, wybranego w maju 1948 r.

„Cała działalność ustawodawcza Zgromadzenia Narodowego w tym okresie — mówił Fierlinger — zmierzała do zbudowania socjalizmu w naszej ojczyźnie. Chodziło o przeprowadzenie — drogą socjalistycznej industrializacji — przebudowy i rozbudowy przemysłu, tej podstawy całej naszej gospodarki. Do tego zmierzały zwłaszcza ustawy o państwowych planach rozwoju gospodarki narodowej naszej republiki, ustawy o nowej organizacji znacjonalizowanej produkcji oraz o obiegu pieniężnym. Chodziło o to, aby pozyskać dla sprawy socjalizmu całego i średniego rolnika, przekonać go o korzyściach, jakie daje dobrowolne przejście do spółdzielczej, socjalistycznej wielkiej produkcji. I dopomagały w tym ustawy, zwłaszcza ustawa o jednolitych spółdzielniach rolniczych, tworząc prawne podstawy przejścia naszej wsi do socjalizmu.

Cała działalność ustawodawcza Zgromadzenia Narodowego, jako nieodłączna część budowania socjalizmu służyła jednemu celowi: podniesieniu materialnego i kulturalnego poziomu życia wszystkich ludzi pracy w naszej ojczyźnie.

Zarazem stało przed nami zadanie, aby dalej umacniać rządy robotników i chło-

pów przez wybudowanie państwa ludowo-demokratycznego. Zadanie to wypełnialiśmy wydając ustawy, które umacniały kompetencję i powagę przedstawicielstw ludowych, w szczególności przez bezpośredni udział ludu we wznoszeniu demokratycznej struktury życia państwowego od dołu aż do szczytów.

Nasze ustawy zabezpieczyły i utwierdziły prawa i swobody ludu, a kodyfikacja położyła mocne podstawy pod nasz ludowo-demokratyczny porządek prawny. Nasze ustawy, które są wyrazem woli ludu i jego interesów, stworzyły możliwość realizacji w całym naszym życiu wymogów socjalistycznej praworządności i dyscypliny państwowej, przy czym nasze ludowe sądy i prokuratura dbały o to, aby ustawy, te obowiązujące prawa i zasady socjalistycznego, były przez wszystkich przestrzegane...

... Zgromadzenie Narodowe pełniło swoje zadania w najściślejszej współpracy z rządem republiki. Szczególnie doniosłe było omawianie i jednomyślne uchwalanie deklaracji rządowych, które zawsze konkretnie formułowały główne zadania socjalistycznego budownictwa na danym etapie, wytknięte przez naczelną siłę naszego społeczeństwa, Komunistyczną Partię Czechosłowacji.

Cała działalność Zgromadzenia Narodowego w ubiegłych sześciu latach przyczyniła się do dalszego umacniania ludowo-demokratycznej republiki wewnątrz i na zewnątrz, do zabezpieczenia niepodległości państwowej i wolności naszych narodów, do wzmocnienia obronności państwa, do zapewnienia pokoju siedzibom naszego ludu pracującego. Nasze narody, nauczone przez historię, jak cenić sobie trzeba pokój, swobody narodowe i demokrację, weszły do obozu pokoju, na którego czele stoi Związek Radziecki,

i są stanowczo zdecydowane walczyć o pokój aż do końca. W tej decyzji jednoczą się z narodami Związku Radzieckiego, ludowo-demokratycznych Chin i innych krajów ludowo-demokratycznych oraz z setkami milionów miłujących pokój ludzi na całym świecie. Zgromadzenie Narodowe dało wyraz pokojowym wysiłkom naszego ludu w swoich aktach ustawodawczych, dyskusjach i uchwałach...“

Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego podał następnie dane statystyczne, dotyczące działalności Zgromadzenia w ubiegłym sześcioleciu. W okresie tym Zgromadzenie Narodowe przedyskutowało i uchwaliło 326 ustaw, 76 rozporządzeń rządu wydanych wedle ustawy o państwowym planie rozwoju gospodarki narodowej, które to rozporządzenia wymagają zgody Zgromadzenia Narodowego, 6 budżetów państwowych i 8 zamknięć rachunków państwowych. Zatwierdziło też 33 umowy międzynarodowe. Czterokrotnie stawał przed Zgromadzeniem premier, aby w imieniu rządu przedstawić program rządowy i uzyskać zgodę i zaufanie Zgromadzenia Narodowego. Zgromadzenie dokonało wyboru prezydenta Klementa Gottwalda i prezydenta Antonina Zapotockiego. Zwracało się też do najwyższych przedstawicielstw innych krajów, wzywając je do popierania sprawy pokoju.

W pierwszych dniach października odbyło się w Pradze posiedzenie rozszerzonego prezydium Komitetu Centralnego Frontu Narodowego Czechów i Słowaków, na którym omówiono zadania stojące przed Frontem Narodowym w związku ze zbliżającymi się wyborami do Zgromadzenia Narodowego i Słowackiej Rady Narodowej.

Główny referat wygłosił pierwszy sekretarz KC KPCz Antonin Novotny, który powiedział m. in.:

„... Wybory do Zgromadzenia Narodowego i Słowackiej Rady Narodowej mają wielkie znaczenie dla zabezpieczenia budowy socjalizmu, dla umocnienia jedności ludu i całego państwa ludowo-demokratycznego. Stąd płynie wielkie międzyna-

rodowe znaczenie wyborów, albowiem nasz kraj jest doniosłym czynnikiem w walce narodów o trwały pokój na świecie. W wyborach do Zgromadzenia Narodowego lud Czechosłowacji da wyraz swej aprobacie i poparciu polityki zagranicznej naszego rządu, który w zgodzie z polityką Związku Radzieckiego stara się o złagodzenie napięcia międzynarodowego i rozstrzygnięcie kwestii spornych drogą rokowań pokojowych...“

„...Wielkie znaczenie wyborów... uwiadczenia ich głęboko demokratyczny charakter. Dumnie możemy stwierdzić, że w żadnym kraju kapitalistycznym nie było, nie ma i nie może być takich wyborów, jak u nas, wyborów tak swobodnych, tak demokratycznych, prawdziwie ogólnoludowych. Jeżeli mówimy, że wybory są u nas rzeczywiście wolne i demokratyczne, to nie znaczy, że taki ich charakter ogranicza się wyłącznie do faktu, iż są to wybory powszechne, równe i bezpośrednie, z głosowaniem tajnym. Zasady te mają, rzecz zrozumiała, niezmiernie wielkie znaczenie i w żadnym kraju kapitalistycznym nie są i nie mogą być całkowicie zrealizowane. Poszczególne demokratyczne zasady wyborcze są w tych krajach ograniczane wszelkimi sposobami...“

Tu mówca przytoczył szereg przykładów, zaczerpniętych z systemów wyborczych krajów kapitalistycznych.

„U nas — mówił dalej — jest zupełnie inaczej. Wszystkie przytoczone zasady wyborcze są zagwarantowane wszystkim pełnoprawnym obywatelom republiki, którzy mogą z nich korzystać bez jakichkolwiek ograniczeń. Zasady wyborcze stosuje się w tym celu, aby wszyscy ludzie pracy mogli wziąć udział w wyborach i zupełnie swobodnie wyrazić swą wolę. Podczas gdy państwo kapitalistyczne boi się ludzi pracy, ponieważ uciska ich i wyzyskuje, i wie przy tym, że głosowaliby przeciwko temu państwu i jego przedstawicielom, nasze państwo nie musi się obawiać decyzji ludzi pracy, lecz przeciwnie, opiera się na ich woli i zaufaniu, ponieważ jest to ich państwo, ponieważ chroni ich oraz im służy. Front

Narodowy wręcz wzywa wszystkich naszych wyborców, aby wykorzystali swoje prawo i decydowali o wyborze swoich przedstawicieli.

Wybory są u nas zatem całkowicie powszechne, zupełnie równe, bezpośrednie i tajne, a pomimo to owe zasady i zalety wyborów nie wyczerpują jeszcze ani w części ich demokratycznego charakteru w naszym kraju...

... Posłowie są u nas zależni od wyborców nie tylko w czasie wyborów, ale i po wyborze, stale, codziennie. Jest to jeden z najdonioślejszych faktów, charakteryzujących naszą ludowo-demokratyczną ordynację wyborczą.

Możliwość po temu daje również fakt, iż na stanowiska posłów lud pracujący wysuwa swoich przedstawicieli bezpośrednio z zakładów pracy — najlepszych pracowników przemysłu, rolnictwa, nauki i kultury, oraz służby publicznej, bez względu na narodowość i przynależność polityczną, nie tylko komunistów i członków innych partii politycznych, ale i bezpartyjnych, których mocne więzy łączą z wyborcami i którzy będą także i jako posłowie nadal żyli i pracowali wśród nich. Dlatego też nie będą otrzymywali żadnego wynagrodzenia za pracę poselską, lecz tylko pewne sumy na wydatki, związane ze sprawowaniem swej funkcji...

„... O ile mamy właściwie pojmować i realizować politykę Frontu Narodowego, trzeba mieć stale na względzie te oto podstawowe fakty:

1. Front Narodowy nie jest bynajmniej koalicją starego typu burżuazyjnego, lecz blokiem wszystkich ludzi pracy, jest razem jednością całego ludu, który we wspólnym wysiłku chce w naszym kraju zbudować socjalizm.

2. Nie chodzi tu o byle jaki blok, lecz o taki blok, o taką jedność wszystkich pracujących, która opiera się na mocnym przymierzu robotników i chłopów, przy czym kierownictwo przypada klasie robotniczej. Sojusz robotników i chłopów jest głównym, decydującym warunkiem jedności, siły, wyzwolenia i całkowitego zwycięstwa całego ludu. Boć właśnie sojusz robotników i chłopów pod przywódz-

twem klasy robotniczej jest siłą społeczną, która jedynie może przewyciężyć i złamać zajadły opór ginących sił starego społeczeństwa, obalić kapitalizm i zbudować socjalizm.

Dlatego też doniosłą powinnością jest umacnianie tego sojuszu. Wszelka działalność i wszelkie posunięcia partii i rządu zmierzają do tego.

3. Jakkolwiek sojusz robotników i chłopów jest głównym, decydującym elementem bloku wszystkich ludzi pracy i podstawą Frontu Narodowego, nie wyczerpuje to jego treści, gdyż chodzi o blok wszystkich ludzi pracy. Ma tutaj przeto swoje miejsce także inteligencja pracująca, bardzo ważna dla robotników i chłopów i dla ludowo-demokratycznego państwa. Nie można się obyć bez niej przy budowaniu nowego społeczeństwa. Także inteligencję wyzwoliło zwycięstwo klasy robotniczej i dlatego też w większości oddała się ona w służbę ludowi. Dajemy inteligencji wszelkie możliwości działania i żądamy od niej, aby przyczyniała się do kulturalnego rozkwitu całego społeczeństwa, aby odegrała postępową rolę w gospodarce, nauce, technice i kulturze.

4. Front Narodowy tworzą rozmaite organizacje społeczne. Jest on bojowym blokiem organizacji ludzi pracy, jak Komunistycznej Partii Czechosłowacji, Rewolucyjnego Ruchu Związków Zawodowych, Czechosłowackiego Związku Młodzieży, innych partii politycznych itp. Bez bloku tych organizacji nie byłoby można mówić o Froncie Narodowym jako przejawie organizacyjnej jedności pracujących, albowiem Front Narodowy nie jest organizacją z członkostwem indywidualnym; nie można by też zagwarantować realizacji polityki Frontu Narodowego.

5. Szczególnie wielkie znaczenie dla realizacji tej polityki mają organizacje masowe ludzi pracy, przede wszystkim Rewolucyjny Ruch Związków Zawodowych, Czechosłowacki Związek Młodzieży i Towarzystwo Przyjaźni Czechosłowacko-Radzieckiej. Doniosłość ich leży w tym, że obejmują miliony ludzi pracy, ich istotną część, że codziennie wpływają na nich, wychowują ich i pozyskują dla ak-

tywnego udziału w przeprowadzaniu polityki Frontu Narodowego.

6. Decydującą siłą jedności ludu, niezłomnego sojuszu robotników i chłopów oraz jednolitych organizacji masowych jest Komunistyczna Partia Czechosłowacji i jej kierownicza, organizująca rola w całym kraju, na wszystkich odcinkach naszego życia, w polityce, w gospodarce i kulturze.

Skąd płynie ta kierownicza rola KPCz i dlaczego uznają ją inne organizacje ludzkiej pracy?

Partia komunistyczna jest partią klasy robotniczej, najbardziej postępowej klasy, która przewodzi innym ludziom pracy. W działalności swej partia kieruje się rewolucyjną, zmieniającą oblicze świata nauką, marksyzmem-leninizmem. Jest to nauka, której triumf stanowi istnienie niepokonanego Związku Radzieckiego, która wiodła i doprowadziła do zwycięstwa wielki lud chiński, która pomaga w budowaniu socjalizmu u nas i w innych krajach ludowej demokracji, jest to nauka, która doprowadzi do zwycięstwa lud pracujący na całym świecie.

Taką partią jest u nas Komunistyczna Partia Czechosłowacji. Ludzie pracy przekonali się na własnych doświadczeniach, że KPCz, jednocząca najlepszych synów i córki klasy robotniczej i pozostałych warstw ludu pracującego, przez swą bohaterką a nigdy nie ustającą walkę o interesy ludu i przez wyniki osiągnięte w tej walce, powołana jest do przewodzenia całemu ludowi. To jest podstawą kierowniczej roli partii i dlatego ją przyjmują z zapalem ludzie pracy, dlatego ją uznają inne organizacje społeczne, czy to organizacje masowe, czy inne partie polityczne...“

W związku z wyborami Front Narodowy ogłosił proklamację, w której czytamy m. in.:

„Przystępując do wyborów, musimy sobie wszyscy uświadomić w całej pełni, że jedynie przez dalszą wyteżoną pracę nas wszystkich i przez wypełnianie swoich zadań możemy osiągać jak najszerze zaspokajanie nieustannie rosnących potrzeb materialnych i kulturalnych na-

szego ludu. Wzywamy cały Front Narodowy, funkcjonariuszy i członków organizacji społecznych, pracowników nauki i kultury, aby wspólnie, w służbie ludu i ojczyzny, zjednoczyli swoje niewyczerpane siły dla wypełnienia tych zadań.

Mamy przed sobą piękny cel: zabezpieczyć szczęśliwe życie całego naszego ludu w swobodnej, niezawisłej ojczyźnie. Jest w naszej mocy, aby ten cel osiągnąć. Nasz ustrój ludowo-demokratyczny zapewnia niebywale dotąd warunki dla twórczego rozmachu inicjatywy ludu...

...Przyjdźcie wszyscy 28 listopada do urn wyborczych, aby w zgodzie i jednomyślności wybrać swoich posłów do Zgromadzenia Narodowego i Słowackiej Rady Narodowej, najlepszych i najgodniejszych synów i córki ludu!

Niechaj dzień wyborów stanie się świętem naszego ludu!

Głosując na kandydata Frontu Narodowego będziecie głosowali za pokojową polityką rządu Frontu Narodowego, za spełnieniem wszystkich zadań wytkniętych przez sławny X Zjazd Komunistycznej Partii Czechosłowacji; będziecie głosowali za szczęśliwym i pokojowym życiem swych rodzin i swych dzieci, za nieustannym podnoszeniem dobrobytu i poziomu kulturalnego całego ludu; będziecie głosowali za wszechstronnym umocnieniem niepodległości i siły naszego państwa ludowo-demokratycznego i za nowymi sukcesami w jego walce o zbudowanie socjalistycznego społeczeństwa w naszym kraju, i za zachowaniem i umocnieniem pokoju w całym świecie.

Naprzód do wielkiego zwycięstwa Frontu Narodowego w wyborach 28 listopada!“

Wybory do Zgromadzenia Narodowego odbyły się na zasadzie nowej ordynacji wyborczej z 26 maja 1954, której § 1 brzmi:

„Lud pracujący wysłał do Zgromadzenia Narodowego swoich najlepszych przedstawicieli, którzy godni są tego, aby stać się jego postami, i którzy dają gwarancję, że będą należycie spełniali swoje zadania.

Wybory do Zgromadzenia Narodowego odbywają się na zasadzie powszechnego, równego i bezpośredniego prawa wyborczego przez tajne głosowanie“.

Prawo wybierania ma bez względu na narodowość, płeć, wyznanie, zajęcie, czas pobytu, pochodzenie społeczne, stosunki majątkowe i dawniejszą działalność, każdy obywatel czechosłowacki, który do dnia wyborów ukończył lat 18. Warunkiem wybieralności jest posiadanie prawa wybierania i ukończenie lat 21. Obwody wyborcze obejmują obszar zamieszkały przez 35 tys. obywateli.

§ 21 stanowi:

„Kandydaci do Zgromadzenia Narodowego są kandydatami Frontu Narodowego jako sojuszu robotników, chłopów i inteligencji pracującej. Front Narodowy — bojowy blok Komunistycznej Partii Czechosłowacji, Rewolucyjnego Ruchu Związków Zawodowych, Czechosłowackiego Związku Młodzieży, Czechosłowackiej Partii Socjalistycznej, Czechosłowackiej Partii Ludowej, Partii Odrodzenia Słowackiej, (Słowackiej) Partii Wolności i innych organizacji ludu pracującego — proponuje na kandydatów najlepszych robotników, członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i przedstawicieli inteligencji pracującej.

Zgromadzenia robotników, chłopów i innych ludzi pracy w zakładach pracy, urzędach i wsiach, oraz zgromadzenia żołnierzy i członków innych formacji zbrojnych wysuwają wnioski w sprawie kandydatów Frontu Narodowego.

Kandydatów proponuje się dla poszczególnych obwodów wyborczych“.

Wedle § 27, „każda organizacja ludu pracującego i każdy obywatel Republiki Czechosłowackiej ma prawo swobodnie agitować na rzecz zarejestrowanego kandydata w prasie, na zgromadzeniach i innymi sposobami“.

Wyniki wyborów 28 listopada 1954 r. do Zgromadzenia Narodowego Republiki Czechosłowackiej były następujące:

Uprawnionych do głosowania: 8.783.816

Głosowało: 8.711.718 (99,18%)

Z tego głosów ważnych: 8.677.030

Na kandydatów Frontu Narodowego: 8.494.102 (97,89%)

Przeciw kandydatom Frontu Narodowego: 182.928 (2,11%)

Obrady kolejarzy. W końcu sierpnia odbyła się na Hradzie praskim konferencja najlepszych pracowników komunikacji kolejowej z całej republiki. W ciągu dwóch dni pracownicy kolei przedyskutowali najdonioślejsze problemy czechosłowackiego kolejnictwa. Główny referat wygłosił minister komunikacji Ant. Pospišil, który omówił szczegółowo problematykę techniczną, wychowawczą i gospodarczą kolei czechosłowackich. W końcu pierwszego dnia konferencji przemawiał prezydent republiki Antonin Zapotocky, który zwrócił m. in. uwagę na następujące kwestie:

„Powojenne zadania naszej komunikacji, rzecz zrozumiała, bardzo się zmieniły — mówił. — Z elementów kapitalistycznej, przedmonachijskiej komunikacji kolejowej budujemy komunikację socjalistyczną, opartą na zasadzie zapewnienia jak najrozleglejszego i najbardziej wzorowego przewozu towarów i osób wedle potrzeb gospodarki narodowej i wymagań ludzi pracy.

Pociąga to za sobą również nową orientację geograficzną, nie możemy bowiem wybudować socjalizmu i utrzymać naszej wolności i niepodległości bez ścisłej łączności z obozem pokoju, z krajami ludowej demokracji, bez ścisłej współpracy oraz najbliższej przyjaźni i sojuszu z naszym wyzwolicielem, wielkim Związkiem Radzieckim. .

... Dzięki konstruktywnemu wysiłkowi naszej niebieskiej armii (tj. kolejarzy—AJK) nasza komunikacja kolejowa spełniała w ostatnich latach nieustannie rosnące wysokie wymagania gospodarki narodowej i ludności, jakkolwiek niejednokrotnie tylko z punktu widzenia liczby przewiezionych osób i ilości wyrobów. Jeżeli jednak oceniamy dotychczasowe wyniki z punktu widzenia jakości pracy kolei, nie wolno nam przesłaniać faktu, że pozostaje ona wciąż jeszcze w tyle za wynikami ilościowymi.

Wiele zakłóceń, jakie wystąpiły w naszej gospodarce narodowej, zwłaszcza ubiegłej zimy, na skutek braków w pracy kolei, oraz trwałe braki w jakości pracy komunikacji kolejowej, nie są wyłącznie następstwami niedostatecznego wyposażenia, które bezspornie pod wielu względami nie odpowiada potrzebom gospodarki narodowej...

...Towarzysz Stalin, zajmując się zagadnieniami komunikacji kolejowej, powiedział, że między kolejarzami są pracownicy na wysokich stanowiskach i tacy, którzy pełnią pomniejsze funkcje — nie ma jednak na kolejach ludzi zbyt licznych lub mało ważnych...

...Nie będziemy ukrywali przed sobą, towarzysze, że nie mamy dzisiaj dostatecznej dyscypliny na kolejach. Dlaczego? Dlatego że musieliśmy chcąc nie chcąc rozbić starą dyscyplinę kapitalistyczną, a nie poświęciliśmy dosyć uwagi zbudowaniu nowej...

...Tylko surowa dyscyplina w pracy kolejarzy zapewnić może bezpieczeństwo przewozu. Dlatego też dyscyplina w tak wielkim i złożonym mechanizmie, jakim są koleje, musi być niemal na poziomie dyscypliny wojskowej...

W dalszym ciągu prezydent zajmował się szkodliwą, zwalczoną już w Związku Radzieckim teorią „granicy wydajności“, wykazując, że granica ta bynajmniej nie została osiągnięta przez koleje czechosłowackie, które posiadają jeszcze znaczne rezerwy. Kryją się one np. w możliwości szerokiego rozwinięcia tzw. ruchu wielkotonażowego na pociągach towarowych i in.

Prezydent podkreślił także konieczność pomocy innych resortów dla komunikacji kolejowej, co musi znaleźć wyraz przede wszystkim w przyśpieszeniu obiegu wagonów. Ministerstwa nie mogą, jak dotąd, uważać wagonów kolejowych za swoje „składy na szynach“. „W wielu resortach — mówił prezydent Zapotocky — panuje taki pogląd, że wagony są majątkiem re-

sortowym, a nie państwowym. Także i z tym mylnym zapatrywaniem trzeba rychło skończyć“.

„Na zakończenie uważam za konieczne zwrócić znowu uwagę na to — ciągnął mówca — że zadania naszej komunikacji kolejowej nie będą w przyszłości malały, lecz przeciwnie, wzrosną jeszcze. Byli u nas tacy mędrcy, którzy przypuszczali, że komunikacja kolejowa już się przeżyła, że jej znaczenie będzie malało i że zostanie zastąpiona, czy wręcz wyparta przez inne środki komunikacji. Wielu miało przy tym na myśli szosową komunikację autobusową. Nie ulega kwestii, że komunikacja szosowa rozrosła się u nas ostatnio w stopniu dotąd nie spotykanym. Czy to jednak oznacza, że komunikacja szosowa zastępuje nam transport kolejowy? Nonsens. Weźmy tylko autobusową komunikację osobową. Przewozi ona dziesiątki milionów osób rocznie. Czy zmniejszyła się przy tym jednak osobowa komunikacja kolejowa? Bynajmniej. Towarzysz minister Pospišil wykażal w swoim referacie, że przewóz osób kolejami podwoił się w stosunku do lat przedwojennych...“

Obrady górników. W pierwszych dniach września z okazji Dnia Górnika obradowali w Pradze przedstawiciele Związków Zawodowych Pracowników Górnictwa oraz Przemysłu Hutniczego i Kopalń Rud. Główny referat wygłosił wicepremier dr Jar. Dolansky, omawiając zagadnienia mechanizacji górnictwa oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, a także właściwej organizacji pracy w górnictwie. Obrady przebiegały pod hasłem „Więcej węgla, rud i nafty dla republiki“.

Zgon prof. Hobzy. W połowie września zmarł w Pradze prof. Antonin Hobza, przewodniczący sekcji ekonomii i prawa CzAN, wybitny specjalista w dziedzinie prawa międzynarodowego.

Andrzej Józef Kamiński